

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Činnost školní družiny v kontextu změn právních předpisů / Monika Puškinová, Andrea Šimáková – cze

In: Speciál pro školní družiny : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2336-4343 -- Roč. 8, č. 2 (2021), s. 3-7.

Cílem článku je popsat a pomocí příkladů demonstrovat změny právních předpisů, které ovlivňují přerušení činnosti (provozu) školní družiny, stanovení úplaty za zájmové vzdělávání ve školní družině a poskytování podpurných opatření ve školní družině. Změny právních předpisů se týkají novely vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, která nabyla účinnosti 23. 10. 2020 a novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2021. V textu přehledná schémata a příklady.

školní družina ; školská legislativa ; mimoškolní vzdělávání ; činnosti mimo vyučování ; financování ; školský zákon ; školská reforma ; provozní řád ; žák ; speciální vzdělávací potřeby ; podpurná opatření

<http://katalog.npmk.cz/documents/517335>

2.

Dramatická výchova ve výuce kanonických literárních děl na střední škole / Bára Meda Řezáčová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tvořivá dramatika -- ISSN 1211-8001 -- Roč. 32, č. 1 (2021), s. 4-25.

Autorka prezentuje metody dramatické výchovy ve výuce kanonických literárních děl. V úvodní teoretické části textu se zabývá otázkou, proč by se kanonická díla měla stávat součástí výuky na střední škole, charakteristikou a funkcí kánonu na středních školách, obrazem literárního kánonu ve středoškolských učebnicích a metodami dramatické výchovy ve výuce zaměřené na kanonická díla. V další části textu popisuje přípravu a realizaci projektu - zpracování kanonických děl Babička Boženy Němcové a Máchův Máj. Nastiňuje scénář, strukturu lekcí a jejich cíl: Prozkoumat tato literární díla a najít způsob, jak je možné textu rozumět, jak ho chápat.

střední škola ; výuka ; dílo ; estetickovýchovný předmět ; literární výchova ; forma výuky ; dramatická výchova ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; projekt ; kánon

<http://katalog.npmk.cz/documents/517295>

3.

Jak hodnotit úspěšnost dlouhodobých výjezdů žáků a studentů v odborném vzdělávání? : specifika jednotek výsledků učení v projektech dlouhodobých mobilit / Jaromír Coufalík – cze

In: Speciál pro střední školy : příloha časopisu Řízení školy -- Roč. 2021, č. 1 (2021), s. 17-18.

Hlavním účelem evropských vzdělávacích programů, které podporují část odborného výcviku v zahraničí, je zlepšení kvality a efektivity vzdělávání a odborné přípravy. Evropský systém kreditů v odborném vzdělávání, jehož využívání je v rámci programu Erasmus+ doporučeno, se snaží nastavit společná pravidla. Existují i dlouhodobější mobility, kdy osvojení znalostí a dovedností vyžaduje delší dobu učení a opakovaný výcvik. Získané kompetence však mohou být i obecnější a lze je rozvíjet ve vztahu k jakémukoliv oboru.

střední odborná škola ; střední odborné učiliště ; odborné školství ; odborná praxe ; odborný výcvik ; pobyt v cizině ; pravidlo ; vzdělávací program ; mobilita studentů ; Evropa ; Erasmus+ ; zahraniční zkušenosti ; stáž ; stážista

<http://katalog.npmk.cz/documents/517737>

4.

Jak motivovat ke studiu žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí? / Daniela Kramulová – cze

In: Speciál pro střední školy : příloha časopisu Řízení školy -- Roč. 2020, č. 3 (2020), s. 22-23.

Počty žáků a studentů odcházejících ze školy, aniž by získali kvalifikaci, vzrůstají. Nejpočetnější skupinou jsou žáci ze znevýhodněného sociokulturního prostředí. V Kadani s těmito klienty pracuje spolek Světlo Kadaň. Terénní pracovníci docházejí do školy probrat učivo, aby je mohli s klienty procvičovat v rámci domácí přípravy. Nutnost práce na vztahu se spolužáky a vztahu učitel-žák. Mentor také pomáhá řešit absence. Možnost kariérového poradenství je omezená. O práci se žáky ohroženými předčasným odchodem ze školy lze uvažovat i v kontextu inkluzivních opatření, např. ovlivňování školního a třídního klimatu.

nedokončení studia ; vzdělávání ; mentoring ; sociálně znevýhodněný ; učivo ; domácí úkol ; vztahy mezi vrstevníky ; vztah učitel-žák ; klima školy ; klima třídy ; záškoláctví ; inkluze

<http://katalog.npmk.cz/documents/516780>

5.

Jak zlepšovat vzdělávací systémy přístupem "vedení ze středu" (Leading from the Middle) / Silvie Pýchová, Sabina Poláková – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 2 (2021), s. 28-31.

<https://ucimekvalitne.cz>

Autorka zpracovala příspěvek profesora Andyho Hargreavesa z konference Úspěch pro každého žáka, která byla realizována online v listopadu 2020. Profesor Hargreaves hovořil o svém konceptu vzdělávání, tzv. "vedení ze středu" na rozdíl od tradičního "vedení shora". Na zavedení a ověření "vedení ze středu" pracoval se 72 řediteli školských obvodů v Ontariu. Byla vypracována společná koncepce, výuka byla přizpůsobena různým typům žáků (inkluzivní vzdělávání), učitelé sdíleli své nápady a zkušenosti, zavedla se řada nových technologií, zejména pro žáky s hendikepem, vycházelo se z principu subsidiarity (respektování pravomocí organizačně nižších úrovní). Cílem vedení ze středu je efektivní implementace iniciativ. S předloženým textem souvisí i následující článek Zaostřeno na střední článek ve vzdělávání a wellbeing žáků, kde jsou další informace o konferenci.

škola ; výchovně vzdělávací proces ; systém výchovy a vzdělávání ; inovace ve vzdělávání ; spolupráce ve výchově ; subjektivní pohoda ; forma výuky ; výchovně vzdělávací principy ; inkluzivní vzdělávání ; školská politika ; rozvoj vzdělání ; rozhodování ; konference ; Ontario ; vedení školy ; implementace

<http://katalog.npmk.cz/documents/516721>

6.

Literární výchova v české škole po 130 letech polemických diskusí = teaching literature in Czech schools after 130 years of discussion / Ondřej Hník, Václav Jindráček -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 71, č. 1 (2020/2021), s. 1-9.

Autoři mapují 130 let diskusí o obsahu výuky literární výchovy v československých a českých školách. Poukazují na fakt, že za celé toto období se téma diskusí zásadně nezměnilo, opakovaně kritika směřuje ke třem bodům: 1) rozdělení výuky na dva samostatné předměty (mluvnice a literatura), 2) prosazení integrace všech složek předmětu, 3) disproporce jazykové a literární složky předmětu ve výuce na 2. stupni ZŠ (převažuje mluvnice) a střední školy (převažuje výuka literatury). Článek představuje intenzitu a kontinuitu diskusí v různých obdobích, které trvají do současnosti a které se v kontextu strategie 2030+ očekávají i v budoucnosti.

základní škola ; druhý stupeň ; střední škola ; vyučovací předmět ; literární výchova ; gramatika ; výuka ; obsah výuky ; kurikulum ; integrovaná výuka ; diskuse ; názor ; polemika

<http://katalog.npmk.cz/documents/517733>

7.

Modelové prevedenie koncepcie kooperatívneho vyučovania na príklade témy zdroje uhľovodíkov = model representation of cooperative teaching approach via "The sources of hydrocarbons" topic / Radoslava Karpeľová, Zuzana Haláková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 31, č. 1 (2021), s. 2-14.

V současnosti zavádí mnoho učitelů do svých vyučovacích hodin kooperativní učení. Tato koncepce je uskutečnitelná v mnoha vědeckých oborech nebo jejich částech. Kooperativní učení obsahuje několik principů: pozitivní závislost žáků navzájem, individuální zodpovědnost, interakci, sociální vztahy a práci ve skupině. Článek nabízí ukázkou kooperativního učení v tématu "Zdroje uhlovdíků" (charakteristika, těžba, využití, fosilní paliva, dopad na životní prostředí) pro žáky 9. ročníků ZŠ a 4. ročníků osmiletých gymnázií. Zabývá se také aplikací metody snowballing (sněhová koule) do učiva chemie a představuje metodu "šesti klobouků".

učení ve skupině ; základní škola ; víceleté gymnázium ; chemie ; vyučovací předmět ; odpovědnost ; individuální práce ; sociální interakce ; forma výuky ; Slovensko ; kooperativní učení ; zdroj ; uhlovdíky ; ročník 9 ; ročník 4

<http://katalog.npmk.cz/documents/517168>

8.

Odkud a proč se vzala myšlenka středního článku / Miroslav Hřebecký – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 4 (2021), s. 12-14.

V souvislosti s reformou státní správy a územní samosprávy v roce 2000 došlo k výraznému přenesení zodpovědnosti za pedagogický proces i chod školy na ředitele, včetně povinné právní subjektivity, protože byly zrušeny školské úřady. Jednou z cest nápravy by mohlo být (znovu)zavedení středního článku podpory škol. Jednalo by se o systémovou podporu, která je jedním z hlavních cílů Strategie 2030+. Autor textu se zamýšlí nad otázkami: Jak to fungovalo v minulosti, jak se problém řeší v zahraničí a jak se debata v ČR aktuálně vyvíjí - v čem panuje shoda a v čem jsou největší rozpory?

system výchovy a vzdělávání ; školství ; školská politika ; řízení školy ; ředitel školy ; školská legislativa ; právní subjektivita ; vzdělávací možnosti ; systémový přístup ; administrativní struktura ; decentralizace ; racionalizace ; metodická podpora

<http://katalog.npmk.cz/documents/517747>

9.

Přechylovat nebo nepřechylovat příjmení v češtině? = To move or not to move the gender motion surnames in Czech? / Patrik Mitter -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 71, č. 4 (2020/2021), s. 157-165.

Vlivem feministických a genderových názorových proudů na české prostředí a současně existencí zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení lze v češtině pozorovat zvýšený výskyt nepřechýlených příjmení žen, a to nejen u cizinek. Cílem předloženého článku je zamyšlení nad nepřechylováním příjmení žen a nad důsledky, které by z možného většího nárůstu počtu nepřechýlených příjmení vyplynuly pro jazykový systém češtiny, jeho reflexi v mluvnických popisech češtiny i pro její uživatele. Gramatický systém češtiny je velmi stabilní a akceptuje jen takový pohyb, který nezpochybňuje platnost existujících funkčních zákonitostí. Nepřechylování příjmení mohou způsobovat i nemalé komunikační obtíže.

čeština ; lingvistika ; sémantika ; jazyk ; vyjadřování ; gender ; gramatika ; komunikace ; verbální komunikace ; legislativa ; zákon ; příjmení ; přechylování

<http://katalog.npmk.cz/documents/517848>

10.

Redukce nebo revize obsahu? : příspěvek k revizím Rámcových vzdělávacích programů = Reduction or revision of content? : on revisions of framework educational programmes (FEP) / Stanislav Štěpáník -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 71, č. 2 (2020/2021), s. 53-59.

V říjnu 2020 vláda schválila dokument Strategie vzdělávací politiky 2030+. Jednou ze strategických linií je proměna obsahu a způsobu vzdělávání. Autor se zaměřuje na nové kontexty výuky češtiny. Reaguje na požadavky redukce učiva ve vztahu k obsahu a zabývá se otázkou "Je ale pouhá redukce obsahu (příp. přesuny obsahu mezi ročníky) skutečně to, oč by v případě výuky češtiny mělo při revizích RVP (a později ŠVP) jít?". Považuje za nutné více než jen redukovat obsah, ale od základů jej přehodnotit a přitom zvýraznit perspektivu žáka a jeho potřeb, "nepostupovat od jazyka ke komunikaci, ale od komunikace k jazyku".

školství ; rámcový vzdělávací program ; školní vzdělávací program ; plánování ve školství ; učivo ; obsah výuky ; kurikulum ; učební plán ; strategie učení ; metodika ; revize ; transformace

<http://katalog.npmk.cz/documents/517781>

11.

Situace absolventů v podmínkách postmasového vysokoškolského vzdělávání : stále jen reprodukce elit? = The status of graduates in post-mass higher education : are we still just reproducing elites? / Jan Kohoutek, Vítězslav Lounek, Michaela Šmídová, Jana Korečková -- cze -

- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 57, č. 1 (2021), s. 47-73.

Článek se zaměřuje na vztah mezi sociálním statusem vysokoškolských studentů a situací, ve které se ocitají po dokončení post-masového vysokoškolského studia. Zkoumá hypotézy týkající se dopadu rodinného zázemí, příjmů, znovuzvolení studijní disciplíny a nasycení prestižních oblastí studia (medicína, právo) na vzorku jednotlivých studentů z elitního prostředí. Výsledky studie poukázaly na skutečnost, že český vzdělávací systém je výrazně selektivní a stratifikovaný. Vysoké školy tradičně zvýhodňují přijímání jednotlivců s vyšším socioekonomickým zázemím, a přispívají tak k nerovnosti vzdělávacích šancí. Absolvování vysokoškolského studia je obecně spojováno s osobními (výdělek, prestiž) i společenskými (inovace, vyšší přidaná hodnota práce) benefity. Význam má vzdělání rodičů a socioekonomický status studentů spíše než finanční zajištění rodiny.

student ; vysoká škola ; vysokoškolské studium ; přijetí na vysokou školu ; socioekonomický status ; rodina ; rodiče ; stupeň vzdělání ; studijní obor ; elita ; prestiž ; selekce ; společenská třída ; přístupnost vzdělání ; systém výchovy a vzdělávání ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/517796>

12.

Smysly a paměť u předškoláků / Lucie Kvasničková – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 28, č. 5 (květen) (2021), s. 18-19.

Dětský mozek není zralý, v předškolním věku se stále ještě bouřlivě vyvíjí. Článek rozebírá dětské vnímání a jeho možné problémy: lidský zrak a sluch, zrakové zaměření na detail, poruchy zraku jako onemocnění mozku, sluchovou diferenciaci (důležitou pro rozlišování podobně znějících slov), paměť u předškoláků (dá se trénovat, ve škole důležitá k tomu, aby dítě dokázalo pracovat na zadaném úkolu, pamatovalo si pokyny i písmena, číslice a fakta). Odklad školní docházky - jeho výhody a stinné stránky.

předškolní dítě ; předškolní věk ; vnímání ; smyslová výchova ; paměť ; mozek ; odklad ; povinná školní docházka ; zrak ; sluch ; trénink paměti

<http://katalog.npmk.cz/documents/517604>

13.

Sonda do pohybové aktivity dětí ve státních mateřských školách, v lesních mateřských školách a v dětských lesních klubech = A Probe into a Physical Activity of Children in State Kindergartens, Forest Kindergartens and Children's Forest Clubs / Dita Culková, Lucie Francová

-- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná kultura : sborník kateder tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství -- ISSN 1211-6521 -- Roč. 43, č. 1 (2020), s. 16-25.

Příspěvek představuje studii, jejíž cílem byla komparace pohybového režimu ve státních mateřských školách (SMŠ), lesních mateřských školách (LMŠ) a v dětských lesních klubech (DLK). Studie má deskriptivní charakter využívající dotazníkové šetření, na němž se podíleli koordinátoři LMŠ a DLK a pedagogové ze SMŠ. Ze závěrů studie vyplývá, že SMŠ mohou mít významnější roli při učení se pohybovým dovednostem především v první a druhé fázi motorického učení, při rozvoji flexibility, při uvědomování si a chápání souvislostí spojených s pohybovou aktivitou. LMŠ a DLK mohou dominovat při učení se pohybovým dovednostem ve fázi stabilizace a automatizace, při rozvoji aerobní zdatnosti, svalové zdatnosti a motivace, obzvláště vnitřní a dlouhodobé. Autorky upozorňují na limity své studie.

pohyb ; aktivita ; pedagogický výzkum ; mateřská škola ; dotazník ; komparace ; dítě ; pohybový rozvoj ; motorika ; flexibilita ; učitel ; škola v přírodě ; lesní mateřské školy

<http://katalog.npmk.cz/documents/517826>

14.

Šikana zvyšuje riziko kardiovaskulárních onemocnění / Vojtěch Pišl, Christina Salmivalli -- cze --

Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 8, č. 1 (2021), s. 15-18.

Dva související články se zaměřují na školní šikanu a její rizika. Na základě výzkumů je potvrzeno, že důsledky šikany přetrvávají do adolescence a dospělosti. Šikanované děti mají v dospělosti pravděpodobnost rozvoje depresí, úzkostí nebo sebevražednosti. Psychické strádání zvyšuje například i riziko kardiovaskulárních onemocnění. Prevence šikany na školách výskyt depresí a úzkostí u adolescentů snižuje. Autor prvního textu informuje o finském komplexním programu proti šikaně KiVa, který vyniká důrazem na systematickou a komplexní prevenci všech typů šikany. Účinnost byla opakovaně ověřena. V následujícím rozhovoru odpovídá na otázky k fungování programu KiVi jeho spoluautorka Christina Salmivalli.

základní škola ; žák ; chování žáka ; adolescent ; nesprávné chování ; šikanování ; násilí ; agresivita ; vztahy mezi vrstevníky ; řešení konfliktů ; prevence ; výchovné působení ; deprese ; nemoc ; psychická zátěž ; Finsko ; Česko ; kardiovaskulární nemoci

<http://katalog.npmk.cz/documents/515904>

15.

Vztah mezi koresidencí s prarodiči a školními výsledky patnáctiletých žáků z úplných a neúplných rodin = The relationship between coresidence with grandparents and academic performance of 15-year-old students from two-parent and one-parent families / Dominika Sladká -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Sociologický časopis = Czech sociological review -- ISSN 0038-0288 -- Roč. 57, č. 1 (2021), s. 25-46.

Článek zkoumá vztah mezi společným bydlením s prarodiči a školními výsledky patnáctiletých žáků z úplných a neúplných rodin v České republice. Zabývá se mezigeneračními vztahy a věnuje se vztahu mezi společným bydlením tří generací, strukturou rodiny a prospěchem žáka ve škole. Jak rozhodující je počet členů v rodině a jak závisí prospěch žáka na socioekonomickém statusu rodiny. Použita jsou data z výzkumu PISA 2012, která ukazují vztah mezi matematickou, čtenářskou a vědní gramotností žáka a jeho školními výsledky. Ukázalo se, že společné bydlení s prarodiči hraje jen malou pozitivní roli, jako významné se však projevují sociální podmínky rodiny a nezáleží příliš na tom, zda je úplná či neúplná.

žák ; prospěch ; působení ; generační vztahy ; rodina ; prarodiče ; hodnocení žáka ; socioekonomický status ; neúplná rodina ; komparace ; gramotnost ; Česko ; věk 15 ; PISA

<http://katalog.npmk.cz/documents/517793>